

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2023. július 13.*

„Előzetes döntéshozatal – Szülői felelősséggel kapcsolatos joghatóság – 2201/2003/EK rendelet – 10. és 15. cikk – Az ügy elbírálására alkalmasabb, más tagállam bíróságához való áttétel – Feltételek – Azon tagállam bírósága, amelybe a gyermeket jogellenesen elvitték – Az 1980. évi Hágai Egyezmény – A gyermek mindenek felett álló érdeke”

A C-87/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landesgericht Korneuburg (korneuburgi regionális bíróság, Ausztria) a Bírósághoz 2022. február 9-én érkezett, 2022. január 4-i határozatával terjesztett elő a

TT

és

AK

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos tanácselnök, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a negyedik tanács bírójaként eljárva, L. S. Rossi (előadó), J.-C. Bonichot és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: P. Pikamäe,

hivatalvezető: D. Dittert egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. január 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- TT képviseletében Z. Gáliková, M. Hrabovská, advokátky, P. Hajek és P. Rosenich, Rechtsanwältin,
- AK képviseletében S. Lenzhofer és L. Stelzer Páleníková Rechtsanwältin,
- a szlovák kormány képviseletében S. Ondrášiková és B. Ricziová, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– az Európai Bizottság képviselőjében H. Leupold és W. Wils, meghatalmazotti minőségben, a főtanácsnok indítványának a 2023. március 23-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1.o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítések: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) 15. cikkének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az Ausztriában lakóhellyel rendelkező szlovák állampolgár TT és AK szlovák állampolgár között az ezen utóbbival Szlovákiában élő két közös gyermekük feletti felügyeleti jog tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az 1980. évi Hágai Egyezmény

- 3 A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában, 1980. október 25-én kötött egyezmény (kihirdette: az 1986. évi 14. tvr.; a továbbiakban: 1980. évi Hágai Egyezmény) 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Minden Szerződő Állam egy Központi Hatóságot jelöl ki az Egyezmény által erre a hatóságra hárított feladatok ellátására.”

- 4 Ezen egyezmény 8. cikkének első bekezdése és harmadik bekezdése f) pontja a következőképpen rendelkezik:

„Az a személy, intézmény vagy más szerv, amely azt állítja, hogy a gyermeket a gyermek feletti felügyeleti jog megsértésével vitték vagy rejtették el, a gyermek visszavitelének biztosításában való közreműködés iránt akár a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti, akár bármely más Szerződő Állam Központi Hatóságához fordulhat.

[...]

A kérelemhez csatolható:

[...]

- f) a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti Állam Központi Hatósága vagy más, arra jogosult hatósága vagy személy által az Állam – e tekintetben jelentőséggel bíró – jogszabályairól kiadott igazolás vagy tanúsítvány (törvénybizonyítvány).”

5 Az említett egyezmény 16. cikke előírja:

„A gyermeknek a 3. Cikk értelmében vett jogellenes elviteléről vagy elrejtéséről szóló értesítés kézhezvételét követően annak a Szerződő Államnak az igazságügyi vagy államigazgatási szervei, ahová a gyermeket vitték, vagy ahol a gyermeket elrejtették, mindaddig nem döntenek a szülői felügyeleti jog érdemét illetően, amíg nem születik határozat arról, hogy a gyermeket az ezen Egyezmény szerinti eljárásban nem kell visszavinni; feltéve, hogy az ezen Egyezmény szerinti kérelem az értesítés kézhezvételétől számított észszerű időn belül megérkezik.”

A 2201/2003 rendeletet

6 A 2201/2003 rendelet (12), (13), (17) és (33) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(12) Ezen rendeletben megállapított szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen: A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenképp felett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján. Ez azt jelenti, hogy a joghatóságot mindenképp a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam szerint kell megállapítani, kivéve azokat a bizonyos eseteket, amikor megváltozik a gyermek tartózkodási helye [helyesen: kivéve a gyermek tartózkodási helye megváltozásának bizonyos eseteit], vagy ha a szülői felelősséget gyakorlók között megállapodás jön létre.

(13) A gyermek érdekében e rendelet – kivételes esetekben és bizonyos körülmények között – lehetővé teszi azt, hogy a joghatósággal rendelkező bíróság egy másik tagállam bírósága elé átteszi az ügyet, amennyiben ez a bíróság alkalmasabb a tárgyalás lefolytatásához [helyesen: alkalmasabb az ügy elbírálására]. Ebben az esetben azonban a második bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy az ügyet egy harmadik bírósághoz áttegye.

[...]

(17) A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni, és ebből a célból az [1980. évi] Hágai Egyezményt kell továbbra is alkalmazni, az e rendelet rendelkezéseivel, különösen a 11. cikkel kiegészített formában. Lehetővé kell tenni azon tagállam bíróságai számára, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték, vagy ahol jogellenesen visszatartották, hogy egyedi, kellően indokolt esetekben elutasítsa a gyermek visszavitelével [helyesen: megtagadja a gyermek visszavitelét]. A jogellenes elvitel vagy visszatartás előtt azonban hasonló határozat felváltható a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott későbbi határozattal [helyesen: Ez a határozat azonban felváltható a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott későbbi határozattal]. Amennyiben ez a határozat a gyermek visszavitelét rendeli el, a visszavitel az említett határozat azon tagállamban történő elismeréséhez és végrehajtásához szükséges külön eljárások nélkül kell elvégezni, ahová a gyermeket elvitték, illetve ahol visszatartották.

[...]

(33) Ez a rendelet elismeri az alapvető jogokat és betartja az Európai Unió alapjogi chartájának elveit. Különösen arra törekszik, hogy biztosítsa a gyermek alapvető jogainak tiszteletben tartását, ahogyan azt az Európai Unió alapjogi chartájának 24. cikke előírja. [...]

7 E rendelet „Fogalommeghatározások” című 2. cikke kimondja:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

7) »szülői felelősség«: egy gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jog és kötelesség, amelyet valamely természetes vagy jogi személy határozat, jogszabály hatálya, illetve jogilag kötelező megállapodás útján gyakorol;

[...]

9) »felügyeleti jog«: a gyermek gondozásával kapcsolatos jogok és kötelességek, és különösen a gyermek tartózkodási helye meghatározásának joga;

[...]

11) »jogellenes elvitel vagy visszatartás«: egy gyermek elvitele vagy visszatartása,
a) amennyiben azt sérti a határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező megállapodás útján [helyesen: amennyiben az sérti az azon tagállam joga szerint hozott bírósági határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve hatályos megállapodás útján] szerzett felügyeleti jogokat, ahol a gyermek közvetlenül az elvitel vagy visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett

és

b) feltéve, hogy az elvitel vagy visszatartás időpontjában a felügyeleti jogokat közösen vagy önállóan ténylegesen gyakorolták, vagy gyakorolták volna, ha az elvitelre vagy visszatartásra nem kerül sor. A felügyeletet közösen gyakoroltnak kell tekinteni, ha határozat vagy jogszabály hatálya értelmében a szülői felelősség egyik gyakorlója nem határozhat a gyermek tartózkodási helyéről a szülői felelősség másik gyakorlójának hozzájárulása nélkül.”

8 A 2201/2003 rendeletben foglalt „Joghatóság” című II. fejezet „Szülői felelősség” című 2. szakasza tartalmazza e rendelet 8–15. cikkét.

9 Az említett rendelet „Általános joghatóság” című 8. cikke a következőket írja elő:

„(1) Egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésékor [helyesen: a bírósághoz fordulás időpontjában] az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdést a 9., 10. és 12. cikk rendelkezéseire figyelemmel kell alkalmazni.”

10 Ugyanezen rendelet „Joghatóság a gyermek jogellenes elvitele esetében” című 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében azon tagállam bíróságai, amelyben az elvitelt [helyesen: a jogellenes elvitelt] vagy visszatartást közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, mindaddig megtartják joghatóságukat, amíg a gyermek másik tagállamban szokásos tartózkodási helyet nem szerez, és

a) minden felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv el nem fogadja az elvitelt, illetve visszatartást;

vagy

b) a gyermek legalább egy éve tartózkodik az említett másik tagállamban azt követően, hogy a felügyeleti joggal rendelkező személy, intézmény vagy más szerv tudomást szerzett, illetve tudomást szerezhetett a gyermek tartózkodási helyéről, és a gyermek beilleszkedett új környezetében, továbbá a következő feltételek közül legalább egy teljesül:

i) egy éven belül azt követően, hogy a felügyeleti jog gyakorlója tudomást szerzett vagy tudomást kellett szereznie a gyermek tartózkodási helyéről, nem nyújtottak be a visszavitel iránti kérelmet annak a tagállamnak az illetékes hatóságaihoz, ahová a gyermeket elvitték, illetve amelyben visszatartották;

ii) a felügyeleti jogok gyakorlója által benyújtott visszaviteli kérelmet visszavonták, és nem nyújtottak be új kérelmet az i. bekezdésben [helyesen: i. alpontban] meghatározott határidőn belül;

iii) a 11. cikk (7) bekezdése alapján lezárták azt az ügyet, amelyet azon tagállam bírósága előtt folytattak, ahol a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett;

iv) a gyermek visszaviteléről nem rendelkező, felügyeletről szóló határozatot hoztak annak a tagállamnak a bíróságai, ahol a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett.”

11 A 2201/2003 rendeletnek „A gyermek visszavitele” című 11. cikke (1)–(3) bekezdése kimondja:

(1) A (2)–(8) bekezdést kell alkalmazni, amennyiben a felügyeleti jogokat gyakorló személy, intézmény vagy más szerv egy tagállam illetékes hatóságaihoz folyamodik azért, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény alapján hozzon határozatot annak érdekében, hogy kérelmezze annak a gyermeknek a visszavitelét [helyesen: hatóságainál kérelmezi, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény alapján hozzanak határozatot azon gyermek visszavitele érdekében], akit közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak.

(2) Az 1980. évi Hágai Egyezmény 12. és 13. cikkének alkalmazásakor biztosítani kell, hogy a gyermek lehetőséget kapjon az eljárások során történő meghallgatásra, kivéve ha ez a gyermek életkora vagy érettségi szintje miatt nem tűnik célszerűnek.

(3) Annak a bíróságnak, amelyhez az (1) bekezdésben említettek szerint a gyermek visszavitele iránti kérelmet nyújtanak be, a lehető leggyorsabban kell eljárnia a kérelemmel kapcsolatban, igénybe véve a nemzeti jogában rendelkezésre álló leggyorsabb eljárásokat.

Az első albekezdés sérelme nélkül, a bíróság – amennyiben rendkívüli körülmények nem gátolják meg – a kérelem benyújtását követően legkésőbb hat héten belül határozatot hoz.”

- 12 E rendelet „Megállapodás a joghatóságról” című 12. cikke bizonyos feltételek mellett a szülői felelősséggel kapcsolatos bármely kérdésben azon tagállam bíróságának biztosít joghatóságot, amely a házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése iránti kérelem tekintetében joghatósággal rendelkezik.
- 13 Az említett rendeletnek az „Áttétel az ügy tárgyalására [helyesen: elbírálására] alkalmasabb bírósághoz” című 15. cikke előírja:

„(1) Kivételes esetben, és ha ez a gyermek alapvető [helyesen: mindenképp] érdekének megfelel, valamely tagállamnak az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező bíróságai, amennyiben úgy ítélik meg, hogy egy másik tagállam, amelyhez a gyermeket [helyesen: egy másik tagállam bírósága, amely tagállamhoz a gyermeket] szoros kötelék fűzi, alkalmasabb az ügy vagy annak egy meghatározott része tárgyalásához [helyesen: elbírálására]:

- a) felfüggeszthetik az adott ügyet vagy annak egy részét, és felkérhetik a feleket arra, hogy terjesszenek kérelmet az említett másik tagállam bírósága elé a (4) bekezdéssel összhangban [helyesen: felfüggeszthetik a döntéshozatalt az adott ügy vagy annak egy része tekintetében és felhívhatják a feleket arra, hogy terjesszenek kérelmet az említett másik tagállam bírósága elé a (4) bekezdéssel összhangban]; vagy
- b) felkérhetik egy másik tagállam bíróságát arra, hogy vállalja a joghatóságot az (5) bekezdéssel összhangban.

(2) Az (1) bekezdést kell alkalmazni:

- a) az egyik fél kérelmére; vagy
- b) a bíróság hivatalból indítványára; vagy
- c) egy másik olyan tagállam bíróságától származó kérelem esetén, amelyhez a gyermeket szoros kötelék fűzi, a (3) bekezdéssel összhangban.

A bíróság hivatalból [helyesen: a Bíróság által hivatalból], illetve egy másik tagállam bíróságának kérelme alapján végrehajtott áttételt legalább az egyik félnek el kell fogadnia.

(3) A gyermek akkor tekintendő úgy, mint akit szoros kötelék fűz valamely tagállamhoz az (1) bekezdésben említettek szerint, amennyiben az adott tagállam

- a) vált a gyermek szokásos tartózkodási helyévé azt követően, hogy az (1) bekezdésben említett bíróságot megkeresték [helyesen: bírósághoz fordultak]; vagy
- b) a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye; vagy
- c) a gyermek állampolgársága szerinti hely; vagy
- d) a szülői felelősség jogosultjának szokásos tartózkodási helye; vagy

e) az a hely, ahol a gyermek vagyona található, és az ügy a gyermek védelmét szolgáló intézkedésekre vonatkozik e vagyon kezelésével, megóvásával vagy rendelkezésre bocsátásával kapcsolatban.

(4) A tagállamnak az érdemi ügyet tekintve joghatósággal rendelkező bírósága határidőt állapít meg, amelyen belül a másik tagállam bíróságait meg kell keresni az (1) bekezdéssel összhangban.

Amennyiben a bíróságokat nem keresik meg az adott határidőn belül, a megkeresett bíróság [helyesen: az eljáró bíróság] folytatja a joghatóság gyakorlását a 8–14. cikkel összhangban.

(5) Az említett másik tagállam bíróságai – amennyiben az ügy sajátos körülményei folytán az a gyermek alapvető érdekeit [helyesen: mindenek felett álló érdekét] szolgálja – a megkeresésüket követő hat héten belül fogadhatják el a joghatóságot az (1) bekezdés a) pontjával, illetve az (1) bekezdés b) pontjával összhangban [helyesen: az (1) bekezdés a) pontja vagy az (1) bekezdés b) pontja alapján történő megkeresésüket követő hat héten belül fogadhatják el a joghatóságot]. Ebben az esetben az elsőként megkeresett bíróság [helyesen: az eredetileg eljáró bíróság] megállapítja joghatóságának hiányát. Egyébként az elsőként megkeresett bíróság folytatja a joghatóság gyakorlását a 8–14. cikkel összhangban.

(6) A bíróságok együttműködnek e cikk alkalmazásában, akár közvetlenül, akár az 53. cikk szerint kijelölt központi hatóságokon keresztül.”

14 Az említett rendelet „Ideiglenes intézkedések, beleértve a védelmi intézkedéseket is” című 20. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Sürgős esetben e rendelet rendelkezései nem gátolják a tagállam bíróságait abban, hogy az e tagállam joga szerint alkalmazható ideiglenes intézkedéseket – a védelmi intézkedéseket is beleértve – hozzanak a területükön található személyek vagy vagyontárgyak tekintetében, akkor is, ha a rendelet szerint más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal az ügy érdemében.

(2) Az (1) bekezdésben említett intézkedések hatályukat veszítik, ha az e rendelet szerint az érdemi ügyet tekintve joghatósággal rendelkező tagállam bírósága [helyesen: joghatósággal rendelkező tagállami bíróság] megtette az általa megfelelőnek ítélt intézkedéseket.”

15 Ugyanezen rendelet 60. cikke kimondja:

„A tagállamok közötti kapcsolatokban e rendelet elsőbbséget élvez a következő egyezményekkel szemben, amennyiben azok az e rendelettel szabályozott ügyekre vonatkoznak:

[...]

e) [az 1980. évi] Hágai Egyezmény.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16 TT, az alapeljárás felperese, és AK, az alapeljárás alperese, mindketten szlovák állampolgárok, V és M szülei, akik 2012-ben házasságon kívül születtek Szlovákiában. A szlovák jog értelmében a gyermekek feletti felügyeletet közösen gyakorolják.

- 17 2014-ben a család Ausztriába költözött, ahol a gyermekek bölcsődébe, majd óvodába jártak. 2017-ben a gyermekek, miközben továbbra is Ausztriában rendelkeztek lakóhellyel, Szlovákiában jártak iskolába, így naponta tették meg az utat ausztriai lakóhelyük és az új oktatási intézményük között. A gyermekek a szüleikkel és nagyszüleikkel szlovák nyelven kommunikálnak, és csak néhány német szót ismernek.
- 18 2020 elején TT és AK különváltak egymástól. 2020 júliusában AK TT beleegyezése nélkül vitte magával a gyermekeket, hogy Szlovákiában éljenek vele.
- 19 Az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján TT ezen egyezmény 8. cikkének első bekezdése és harmadik bekezdése f) pontja értelmében a gyermekek visszavitele iránti kérelmet nyújtott be az Okresný súd Bratislava I-hez (I. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia).
- 20 Ezzel párhuzamosan TT keresetet indított a Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Bruck an der Leitha-i kerületi bíróság, Ausztria) előtt elsődlegesen a két gyermek feletti kizárólagos felügyeleti jog megszerzése iránt. Lényegében azzal érvelt, hogy mivel AK jogellenesen vitte magával a gyermekeket Ausztriából Szlovákiába, veszélyeztette jóllétüket, és megakadályozta őket abban, hogy az apjukkal kapcsolatot tartsanak fenn.
- 21 AK ez utóbbi kérelmet az eljáró bíróság joghatóságának hiányára hivatkozva kifogásolta, azzal az indokkal, hogy a gyermekek szokásos tartózkodási helye mindig is Szlovákiában volt, és nem illeszkedtek be szociálisan azon a helyen, ahol Ausztriában a család lakása található.
- 22 2021. január 4-i határozatával az említett bíróság elutasította TT kérelmét, helyt adva az AK által felhozott, a joghatóság hiányára vonatkozó kifogásnak.
- 23 TT fellebbezést nyújtott be a Landesgericht Korneuburghoz (korneuburgi regionális bíróság, Ausztria), amely 2021. február 23-i határozatával megváltoztatta az elsőfokú határozatot, és elutasította az anya által a joghatóság hiányára vonatkozóan felhozott kifogást. A rendkívüli felülvizsgálati kérelmet követően az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) 2021. június 23-i végzésével helybenhagyta e határozatot.
- 24 2021. szeptember 23-án AK a Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Bruck an der Leitha-i kerületi bíróság) előtt keresetet indított annak érdekében, hogy az a 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdése b) pontjának, (2) bekezdése a) pontjának és (5) bekezdésének megfelelően a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos joghatóságának megállapítását kérje a Szlovák Köztársaság valamelyik bíróságától. E tekintetben AK egyrészt arra hivatkozott, hogy a TT által az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján az Okresný súd Bratislava I (I. sz. pozsonyi járásbíróság) előtt indított visszaviteli eljárás mellett a mindkét szülő által indított, több eljárás is folyamatban van az Okresný súd Bratislava V (V. sz. pozsonyi járásbíróság, Szlovákia) előtt, másrészt pedig arra, hogy az így összegyűjtött számos bizonyítékra tekintettel a szlovák bíróságok alkalmasabbak a két gyermek feletti szülői felelősség kérdésének elbírálására.
- 25 TT kifogásolta ezt a kérelmet, lényegében arra hivatkozva, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkében előírt joghatóság nem szállhat át, ha a másik tagállam bíróságaihoz, amelyeket joghatóságuk gyakorlására kértek, az e rendelet 11. cikkében hivatkozott 1980. évi Hágai Egyezmény alapján visszavitel iránti kérelemmel fordulnak.

- 26 A Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Bruck an der Leitha-i kerületi bíróság) helyt adott AK kérelmének. E bíróság úgy ítélte meg, hogy az Okresný súd Bratislava V (pozsonyi V. sz. járásbíróság), amely már több határozatot hozott TT-nek a két gyermekével való kapcsolattartási jogára vonatkozóan, alkalmasabb arra, hogy az anyjukkal 2020 júliusa óta Szlovákiában élő és Ausztriában szociálisan nem integrálódott két gyermeket érintő szülői felelősségről és kapcsolattartási jogról döntsön. Ezenfelül az osztrák bíróság előtti eljárás lefolytatását megnehezítené, hogy az osztrák gyermek- és ifjúságvédelmi hivatal által végzendő vizsgálatok, valamint a már kijelölt gyermekpszichológus szakértő esetében minden meghallgatást és vizsgálatot bíróság által felesketett tolmács segítségével kellene lefolytatni.
- 27 TT e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a Landesgericht Korneuburghoz (korneuburgi regionális bíróság).
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság először is előadja, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése és 10. cikke közötti kapcsolatra vonatkozó kérdéssel a Bíróság még nem foglalkozott. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a gyermek feletti felügyeleti jog érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező tagállami bíróság e rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján átruházhatja-e ezen joghatóságot azon tagállam bíróságára, amelyben e gyermek a jogellenes elvitelt követően időközben szokásos tartózkodási helyet szerzett. Másodsorban, amennyiben, ha a Bíróság igenlő választ ad erre a kérdésre, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében felsorolt feltételek kimerítő jellegűek-e, vagy a jogellenes elvitel sajátos jellegére tekintettel más körülmények is figyelembe vehetők.
- 29 E körülmények között a Landesgericht Korneuburg (korneuburgi regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2201/2003] rendelet 15. cikkét, hogy amennyiben az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező tagállam [bírósága] úgy ítéli meg, hogy egy másik tagállam bírósága, amely tagállamhoz a gyermeket szoros kötelék fűzi, alkalmasabb az ügy vagy annak egy meghatározott része tárgyalására, az előbbi tagállamnak a joghatóság vállalására irányuló felkérése akkor is megengedett, ha ez a másik tagállam egyúttal az a tagállam, amelyben a gyermek jogellenes elvitelt követően szokásos tartózkodási helyet létesített?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [2201/2003] rendelet 15. cikkét, hogy a joghatóság átruházásának e rendelkezésben említett kritériumait kimerítő jelleggel szabályozták, anélkül hogy [az 1980. évi] Hágai Egyezmény 8. [cikkének első bekezdése és harmadik bekezdése f) pontja] alapján indított eljárásra tekintettel további kritériumokra lenne szükség?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 30 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2201/2003 rendelet 15. cikkét, hogy egy szülői felelősséggel kapcsolatos ügy érdemi elbírálására az e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező tagállami bíróság kérheti ezen ügynek az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt áttételét azon tagállam bíróságához, ahová az egyik szülő jogellenesen elvitte a gyermeket.

- 31 Előjáróban meg kell állapítani, hogy e kérdés azon a kettős előfeltevésen alapul, hogy egyrészt a gyermekek AK általi, Ausztriából Szlovákiába történő elvitele, amennyiben arra TT beleegyezése nélkül került sor, a 2201/2003 rendelet 2. cikke 11. pontjának a) alpontja értelmében vett „jogellenes elvitelnek” minősül, másrészt pedig a kérdést előterjesztő bíróság mint azon tagállam bírósága, amelynek területén a gyermekeknek közvetlenül a jogellenes elvitelt megelőzően szokásos tartózkodási helye volt, rendelkezik joghatósággal az e gyermekekre vonatkozó szülői felelősséggel kapcsolatos érdemi határozathozatalra e rendelet 10. cikke értelmében.
- 32 E megállapítást követően emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet II. fejezetének 2. szakaszában megállapítja a szülői felelősségre, különösen a felügyeleti jogra vonatkozó joghatósági szabályokat.
- 33 Amint az a 2201/2003 rendelet (12) preambulumbekzdéséből kitűnik, a rendelet kidolgozásának célja az volt, hogy megfeleljen a gyermek mindenek felett álló érdekének, és ennek érdekében a fizikai közelséget részesíti előnyben. A 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése e célt úgy fejezi ki, hogy a szülői felelősségre vonatkozó ügyekben általános joghatósági szabályt állapít meg azon tagállam bíróságai javára, ahol a gyermek szokásos tartózkodási helye a bírósághoz fordulás időpontjában van. Földrajzi közelségük miatt ugyanis általában ezek a bíróságok a legalkalmasabbak annak eldöntésére, hogy milyen intézkedések hozandók a gyermek érdekében (lásd ebben az értelemben: 2023. április 27-i CM ítélet [Elköltözött gyermek kapcsolattartási joga], C-372/22, EU:C:2023:364, 21. és 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 34 Mindazonáltal a 2201/2003 rendelet 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően az e 8. cikk (1) bekezdésében foglalt joghatósági szabályt többek között e rendelet 10. cikkére is figyelemmel kell alkalmazni.
- 35 Márpedig e 10. cikk értelmében szülői felelősségre vonatkozó ügyekben főszabály szerint azon tagállam bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelyben a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitelt vagy visszatartást megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett.
- 36 E rendelkezés a 2201/2003 rendelet egyik célkitűzését valósítja meg, amely arra irányul, hogy visszatartson a gyermekek tagállamok közötti jogellenes elviteltől, illetve visszatartásától (lásd ebben az értelemben: 2009. december 23-i Detiček ítélet, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 49. pont). Ily módon e rendelkezés arra irányul, hogy semlegesítse azt a hatást, amelyet e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében foglalt általános joghatósági szabály alkalmazása vonna maga után az érintett gyermek jogellenes elvitele esetén, vagyis a joghatóság azon tagállamra való átszállását, amelyben a gyermek jogellenes elvitelt vagy visszatartását követően új szokásos tartózkodási helyet szerzett. Mivel a joghatóság ezen átszállása azzal a kockázattal jár, hogy eljárási előnyt biztosít a jogellenes cselekmény elkövetője számára, e rendelet 10. cikke előírja, hogy annak a tagállamnak a bíróságai, amelyben a gyermek a jogellenes elvitelt, illetve visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, főszabály szerint megtartják joghatóságukat a szóban forgó ügy érdeméről való döntés tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei Povse ítélet, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 41. és 44. pont; 2021. március 24-i MCP ítélet, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, 45. pont).
- 37 A 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontja kivételes esetben előírja valamely tagállamnak az érdemi ügyet illetően joghatósággal rendelkező bírósága tekintetében annak lehetőségét, hogy ezen ügy vagy az ügy meghatározott részének egy másik, olyan tagállam bíróságához való áttételét kérje, amelyhez a gyermeket szoros kötelék fűzi, amennyiben ez utóbbi bíróság alkalmasabb az ügy elbírálására, és ez megfelel a gyermek mindenek felett álló érdekének.

- 38 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megválaszolása érdekében tehát azt kell meghatározni, hogy az áttétel kérelmezésének a 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában ily módon, kivételes jelleggel elismert lehetőségével akkor lehet-e élni, ha valamely tagállam bírósága e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkezik a szülői felelősségre vonatkozó ügy érdemi elbírálására, és az a bíróság, amelyhez ezen ügyet áttennék, azon tagállamhoz tartozik, amelybe az érintett gyermeket valamelyik szülő jogellenesen elvitte.
- 39 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez figyelembe kell venni annak szövegét és célját, valamint e rendelkezés szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is, amelynek az részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2014. október 1-jei E ítélet, C-436/13, EU:C:2014:2246, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 40 Először is, a 2201/2003 rendelet 15. cikkének szövegét és szöveggörnyezetét illetően, e cikk az e rendelet 8–14. cikkében megállapított joghatósági szabályokat olyan együttműködési mechanizmussal egészíti ki, amely lehetővé teszi valamely tagállamnak e szabályok egyike alapján az ügy elbírálására joghatósággal rendelkező bírósága számára, hogy kivételesen egy másik tagállam bíróságához tegye át az ügyet (lásd ebben az értelemben: 2015. november 19-i P ítélet, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, 44. pont).
- 41 Másodszor a 2201/2003 rendelet ugyanezen 15. cikkének (2)–(6) bekezdése pontosítja az ilyen áttétel szabályait. Ennek megfelelően, a 2201/2003 rendelet 15. cikke (5) bekezdésének értelmében az ügy érdemét illetően joghatósággal rendelkező tagállam bírósága továbbra is e rendelet 8–14. cikkével összhangban gyakorolja joghatóságát abban az esetben, ha a másik tagállam bíróságai a megkeresésüket követő hat héten belül nem állapították meg joghatóságukat.
- 42 Amint arra a főtanácsnok is lényegében rámutatott indítványának 59. pontjában, ezáltal maga az európai uniós jogalkotó rendelkezett úgy, hogy az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt áttételi lehetőséggel élhet valamely tagállam olyan bírósága, amelynek joghatósága e rendelet 10. cikkén alapul (lásd analógia útján: 2023. április 27-i CM ítélet [Elköltözött gyermek kapcsolattartási joga], C-372/22, EU:C:2023:364, 38. pont].
- 43 Harmadsorban, a 2201/2003 rendelet 15. cikkének szövegéből vagy szöveggörnyezetéből az sem tűnik ki, hogy a szülői felelősséggel kapcsolatos érdemi határozathozatalra e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező tagállami bíróságnak le kellene mondania arról, hogy éljen az áttétel kérelmezésének az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdése b) pontjában előírt lehetőségével, amennyiben az a bíróság, amelynek adott esetben a joghatósága gyakorlására hívtak fel, azon tagállamhoz tartozik, amelybe az érintett gyermeket valamelyik szülője jogellenesen elvitte.
- 44 Éppen ellenkezőleg, hangsúlyozni kell, hogy amennyiben a szülői felelősséggel kapcsolatos jogvita érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság e joghatóságot a 2201/2003 rendelet 10. cikkéből vezeti le, egy másik tagállam azon bírósága, amely e rendelet 15. cikke értelmében alkalmasabbnak tekinthető e jogvita elbírálására, főszabály szerint annak a tagállamnak a bírósága lesz, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték. Következésképpen annak kizárása, hogy e 15. cikk alkalmazható egy, a jelen ítélet előző pontjában említetthez hasonló helyzetre, megfosztaná hatékony érvényesülésétől azt a lehetőséget, amellyel az ügy érdemi elbírálására az említett rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező bíróság az ugyanezen rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében az ügy áttételét kérheti egy másik tagállam olyan bíróságához, amely alkalmasabb az ügy elbírálására.

- 45 Másodszer, ami a 2201/2003 rendelet által kitűzött célokat illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a rendelet által megállapított joghatósági szabályok a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételére irányulnak, amely elsődleges szempontnak minősül (lásd ebben az értelemben: 2014. november 12-i L ítélet, C-656/13, EU:C:2014:2364, 48. pont; 2022. augusztus 1-jei MPA ítélet [Szokásos tartózkodási hely – Harmadik állam], C-501/20, EU:C:2022:619, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt, amint azt (33) preambulumbekzdése is hangsúlyozza, az említett rendelet elismeri az alapvető jogokat és tiszteletben tartja a Chartában rögzített elveket, és különösen arra törekszik, hogy biztosítsa a gyermek alapvető jogainak tiszteletben tartását, amint azt a Charta 24. cikke előírja.
- 46 Egyébiránt a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében előírt azon követelmény, miszerint valamely ügy másik tagállam bíróságához való áttételének a gyermek mindenek felett álló érdekét kell szolgálnia, azon vezérelv kifejeződését képezi, amely az uniós jogalkotót e rendelet megalkotása során vezérelte, és amelynek a rendelet hatálya alá tartozó, szülői felelősségre vonatkozó ügyekben való végrehajtását alakítania kell (lásd ebben az értelemben: 2016. október 27-i D ítélet, C-428/15, EU:C:2016:819, 43. és 63. pont).
- 47 E követelmény szükségszerűen azt jelenti, hogy figyelembe kell venni a gyermeknek az alapjogi Charta 24. cikkének (3) bekezdésében kifejezett azon alapvető jogát, hogy rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn mindkét szülőjével (lásd ebben az értelemben: 2009. december 23-i Detichek ítélet, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 56. pont).
- 48 Nyilvánvaló, hogy a gyermeknek – valamely szülője által egyoldalúan hozott döntést követően történő – jogellenes elvitele a legtöbb esetben megfosztja a gyermeket attól a lehetőségtől, hogy a másik szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn (lásd ebben az értelemben: 2010. július 1-jei Povse ítélet, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, 64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 Mindazonáltal e körülmény nem vonja maga után azt, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikkének alapján joghatósággal rendelkező bíróság a gyermek mindenek felett álló érdekére figyelemmel ne dönthetné meg az e rendeletből eredő saját joghatóságának fenntartásával kapcsolatos erőteljes vélelmet (lásd ebben az értelemben: 2016. október 27-i D ítélet, C-428/15, EU:C:2016:819, 49. pont), és rendszeresen le kell mondania az e rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt áttétel iránti kérelemre vonatkozó jogáról, amennyiben az a bíróság, amelyhez az áttételt tervezi, abban a tagállamban található, ahová az érintett gyermeket valamelyik szülője jogellenesen vitte.
- 50 Ezzel szemben e követelmény azt vonja maga után, hogy a 2201/2003 rendelet 10. cikke alapján az ügy érdemét illetően joghatósággal rendelkező bíróságnak az ügy konkrét körülményeire figyelemmel meg kell bizonyosodnia arról, hogy az ügy előírányzott áttétele esetén nem jár-e az érintett gyermek érzelmi, családi és társadalmi kapcsolataira, illetve vagyoni helyzetére gyakorolt hátrányos hatás kockázatával (lásd ebben az értelemben: 2016. október 27-i D ítélet, C-428/15, EU:C:2016:819, 58 és 59. pont), illetve a gyermek mindenek felett álló érdekében a gyermek összes érdekének kiegyensúlyozott és méltányos, magára a gyermek személyére és az őt körülvevő szociális környezetre vonatkozó objektív megfontolásokon alapuló értékelést kell végeznie (lásd ebben az értelemben: 2009. december 23-i Detichek ítélet, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, 60. pont). Ennek megfelelően, ha e bíróság arra a következtetésre jut, hogy az ügynek egy másik tagállam bíróságához való áttétele ellentétes a gyermek mindenek felett álló érdekével, az ilyen áttételt ki kell zárni.

- 51 Következésképpen, nem ellentétes a 2201/2003 rendelet célkitűzéseivel, ha a szülői felelősséggel kapcsolatban az e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező bíróság kivételesen, és a gyermek mindenképp felett álló érdekének megfelelő, kiegyensúlyozott és észszerű figyelembevételét követően az előtte folyamatban lévő ügynek egy olyan másik tagállam bíróságához való áttételét kérhesse, amelybe az érintett gyermeket egyik szülője jogellenesen elvitte.
- 52 Végül, harmadszor, e tekintetben nincs jelentősége annak a körülménynek, hogy az a bíróság, amely elé ilyen áttételt terveznek, e gyermek apjának kapcsolattartási jogára vonatkozó, sürgős ideiglenes intézkedéseket fogadott el a 2201/2003 rendelet 20. cikke alapján, amint arra az alapeljárás felei a Bíróság előtti tárgyaláson az Okresný súd Bratislava V (V. sz. pozsonyi járásbíróság) által hozott határozatokkal kapcsolatban hivatkoztak.
- 53 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy e 20. cikk nem tekinthető a szülői felelősségre vonatkozó ügyek érdemi elbírálására vonatkozó joghatósági rendelkezésnek (lásd ebben az értelemben: 2010. július 15-i Purruker ítélet, C-256/09, EU:C:2010:437, 61. és 62. pont; 2010. november 9-i Purruker ítélet, C-296/10, EU:C:2010:665, 69. és 70. pont).
- 54 Következésképpen, még azt feltételezve is, hogy az Okresný súd Bratislava V (V. sz. pozsonyi járásbíróság) által hozott határozatokat a 2201/2003 rendelet 20. cikke alapján fogadták el, ez a helyzet akkor is különbözik a 2018. október 4-i IQ ítélet (C-478/17, EU:C:2018:812) alapjául szolgáló helyzettől. Az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben ugyanis a szóban forgó két tagállamban eljáró bíróságok a 2201/2003 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése, illetve 12. cikke alapján mindketten joghatósággal rendelkeztek a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben, ami arra indította a Bíróságot, hogy kizárja annak lehetőségét, hogy e bíróságok között valósítsa meg az e rendelet 15. cikkében előírt, az áttétel kérelmezésére vonatkozó lehetőséget.
- 55 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkét úgy kell értelmezni, hogy egy szülői felelősséggel kapcsolatos ügy érdemi elbírálására az e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező tagállami bíróság kivételes jelleggel kérheti ezen ügynek az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt áttételét azon tagállam bíróságához, ahová az egyik szülő jogellenesen elvitte a gyermeket.

A második kérdésről

- 56 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdését, hogy egy szülői felelősségre vonatkozó ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező tagállami bíróság azon lehetősége, hogy az ügynek egy másik tagállam bíróságához való áttételét kérje, kizárólag az e rendelkezésben kifejezetten felsorolt feltételektől függ, vagy e bíróságnak más, olyan körülményeket is figyelembe kell vennie, mint például a gyermek visszavitelére irányuló, az 1980. évi Hágai Egyezmény 8. cikke első bekezdésének és harmadik bekezdése f) pontja értelmében indított, folyamatban lévő eljárást, amellyel kapcsolatban még nem született jogerős határozat.
- 57 Amint az a 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének szövegéből következik, egy tagállami bíróság csak akkor kérheti egy másik tagállam bíróságát joghatóságának gyakorlására, ha teljesül az e rendelkezésben kimerítő jelleggel felsorolt kumulatív feltétel, nevezetesen, ha „szoros kötelék” áll fenn a gyermek és valamely másik tagállam között, ha az ügy elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság úgy ítéli meg, hogy e másik tagállam bírósága „alkalmasabb” az ügy elbírálására, illetve ha az áttétel az érintett gyermek mindenképp felett álló érdekét szolgálja

- abban az értelemben, hogy az áttétel esetén nem áll fenn az érintett gyermek helyzetére gyakorolt hátrányos hatás kockázata (lásd ebben az értelemben: 2016. október 27-i D ítélet, C-428/15, EU:C:2016:819, 50., 56. és 58. pont; 2019. július 10-i EP végzés [Szülői felelősség és alkalmasabb bíróság], C-530/18, EU:C:2019:583, 31. pont].
- 58 Egy, az 1980. évi Hágai Egyezmény rendelkezésein alapuló, visszavitel iránti kérelem ennek keretében történő esetleges figyelembevételét illetően emlékeztetni kell arra, hogy bár e rendelkezések a 2201/2003 rendelet 60. cikkének értelmében nem élveznek elsőbbséget e rendelet rendelkezéseivel viszonyítva a tagállamok közötti, az ezen utóbbi által szabályozott jogterületeken fennálló jogviszonyokban, a közöttük lévő szoros kapcsolat miatt e rendelkezések hatással lehetnek az említett rendelkezések értelmére, hatályára és tényleges érvényesülésére [lásd ebben az értelemben: 2014. október 14-i 1/13 [Harmadik államoknak a Hágai Egyezményhez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2303, 85. és 87. pont; 2023. február 16-i Rzecznik Praw Dziecka és társai ítélet (A visszavitt elrendelő határozat felfüggesztése), C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, 63. pont].
- 59 A fentiekből az következik, hogy egy, az 1980. évi Hágai Egyezményen alapuló olyan visszavitel iránti kérelem fennállása, amellyel kapcsolatban nem hoztak jogerős határozatot abban a tagállamban, amelybe az érintett gyermeket valamelyik szülő jogellenesen elvitte, önmagában nem képezheti akadályát annak, hogy élni lehessen a 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt, az áttétel kérelmezésére vonatkozó lehetőséggel. E körülményt azonban a joghatósággal rendelkező bíróságnak figyelembe kell vennie annak meghatározásakor, hogy teljesül-e az e rendelkezés által az ügynek valamely más tagállam bíróságához való áttétele tekintetében megkövetelt három feltétel.
- 60 E körülmény konkrét figyelembevételét illetően e három feltételnek az ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező bíróság általi értékelése keretében a következő megállapításokat kell tenni.
- 61 Először is, azon feltételt illetően, miszerint a gyermeket „szoros köteléknek” kell fűznie ahhoz a tagállamhoz, amelyhez az a bíróság tartozik, amelyhez az áttételt tervezik, emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikk (3) bekezdésének a)–e) pontjában öt olyan vagylagos szempont kerül kimerítő jelleggel felsorolásra, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy e feltétel teljesül (lásd ebben az értelemben: 2019. július 10-i EP végzés [Szülői felelősség és alkalmasabb bíróság], C-530/18, EU:C:2019:583, 27. és 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig e szempontok között, az említett rendelkezés c) pontjában szerepel az a szempont, miszerint a gyermek e tagállam állampolgára.
- 62 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó gyermekek szlovák állampolgárok, így a 2201/2003 rendelet 15. cikke (3) bekezdése c) pontjának megfelelően e rendelet 15. cikke (1) bekezdésének értelmében Szlovákiával szoros kapcsolatban állónak kell tekinteni őket, függetlenül attól, hogy folyamatban van-e az apjuk által az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján indított visszaviteli eljárás.
- 63 Másodszor, azt a feltételt illetően, miszerint annak a bíróságnak, amelyhez az áttételt tervezik, „alkalmasabbnak” kell lennie az ügy elbírálására, először is arra kell emlékeztetni, hogy az ilyen áttételt tervező bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy ez az áttétel tényleges és konkrét hozzáadott értékkel bírhat-e ahhoz képest, ha az ügyet magánál tartja. Ennek keretében – egyéb tényezők mellett – figyelembe veheti a másik tagállamnak az ügy elbírálásához szükséges bizonyításfelvételre alkalmazandókhöz hasonló eljárási szabályait. Ezzel szemben a joghatósággal

- rendelkező bíróságnak ezen értékelés keretében nem kell figyelembe vennie e másik tagállam azon anyagi jogát, amelyet ezen utóbbi tagállam bíróságának alkalmaznia kell, ha az ügyet átteszik hozzá. Ennek figyelembevétele ugyanis ellentétes lenne a tagállamok közötti kölcsönös bizalomnak, valamint a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének a 2201/2003 rendelet alapjául szolgáló elvével (lásd ebben az értelemben: 2016. október 27-i D ítélet, C-428/15, EU:C:2016:819, 57 és 61. pont).
- 64 Másodsorban, amennyiben a 2201/2003 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt áttétel nyilvánvalóan azzal a kockázattal jár, hogy a gyermek visszavitelét kérő szülőt megfosztja attól a lehetőségtől, hogy érveit hatékonyan előadhassa azon bíróság előtt, amelyhez ezen áttételt tervezik, e kockázat akadályát képezné annak a megállapításnak, amely szerint e bíróság e rendelkezés értelmében „alkalmasabb” az ügy elbírálására.
- 65 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokban semmi nem utal arra, hogy az Okresný súd Bratislava V-hez (V. sz. pozsonyi járásbíróság) történő áttétel esetén TT-t megfosztanák attól, hogy hatékonyan előadhassa érveit, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 66 Harmadsorban, amint arra a főtanácsnok is rámutatott indítványának 80. pontjában, az áttétel tényleges és konkrét hozzáadott értékkel bírhat a gyermekre vonatkozó határozat elfogadása szempontjából, amennyiben az a bíróság, amelyhez az áttételt tervezik, az alapeljárás feleinek kérelmére és az alkalmazandó eljárási szabályok értelmében – többek között – a 2201/2003 rendelet 20. cikkén alapuló, több ideiglenes sürgősségi intézkedést fogadott el. Kétségtelen, hogy – amint az a jelen ítélet 53. pontjában megállapításra került – ez utóbbi rendelkezés nem biztosít joghatóságot a szülői felelősségre vonatkozó ügyek érdemi elbírálására. Mindazonáltal nem zárható ki, hogy az érintettek által ily módon tudomására hozott tények fényében az említett bíróság alkalmasabb az érintett gyermek életét és szükségleteit övező ténybeli körülmények összességének megértésére, és a fizikai közelség kritériumára figyelemmel megfelelő határozatok meghozatalára a gyermek tekintetében.
- 67 Negyedsorban, amennyiben az 1980. évi Hágai Egyezmény rendelkezéseire alapított visszavitel iránti kérelmet nyújtottak be azon tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságaihoz, ahová az érintett gyermek jogellenesen elvitték, e tagállam egyetlen bírósága sem tekinthető a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése értelmében az ügy elbírálására „alkalmasabbnak” az ezen egyezmény 11. cikkében és az e rendelet 11. cikkében előírt hathetes határidő lejárta előtt. Ezenfelül, az említett tagállam bíróságainak a visszavitel iránti kérelemről való határozathozatal lényeges késedelmé kedvezőtlen tényezőnek minősülhet azon megállapítás tekintetében, miszerint e bíróságok alkalmasabbak lennének a felügyeleti jog érdeméről való döntésre.
- 68 Amint ugyanis az az említett egyezmény 16. cikkéből következik, a gyermek jogellenes elviteléről szóló értesítés kézhezvételét követően annak a szerződő államnak az igazságügyi vagy államigazgatási szervei, ahová a gyermeket vitték, vagy ahol a gyermeket elrejtették, mindaddig nem dönthetnek a szülői felügyeleti jog érdemét illetően, amíg nem születik határozat arról, hogy a gyermeket az ezen egyezmény szerinti eljárásban nem kell visszavinni. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdésében foglalt második feltétel értékelése során különösképpen figyelembe vegye ezt a tényezőt.
- 69 Harmadszor, ugyanez vonatkozik a gyermek mindenek felett álló érdekére vonatkozó feltétel értékelésére is, amely az 1980. évi Hágai Egyezmény 16. cikkére tekintettel nem vonatkoztatható el attól, hogy azon tagállam bíróságai, ahová a gyermeket valamelyik szülő jogellenesen elvitte,

átmenetileg nem hozhatnak az ezen érdekek megfelelő, a felügyeleti jog érdemére vonatkozó határozatot azt megelőzően, hogy e tagállam bírósága, amelyhez e gyermek visszavitele iránti kérelmet nyújtottak be, legalább ez utóbbiról ne határozott volna.

- 70 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a szülői felelősségre vonatkozó ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező tagállami bíróság azon lehetősége, hogy ezen ügy valamely más tagállam bíróságához való áttételét kérje, kizárólag az e rendelkezésben kifejezetten felsorolt feltételeknek van alárendelve. Az egyrészt az ügy elbírálására alkalmasabb, ez utóbbi tagállamban lévő bíróságra, másrészt pedig a gyermek mindenképp felett álló érdekére vonatkozó feltételek vizsgálata során az első tagállam bíróságának figyelembe kell vennie e gyermek visszavitelére irányuló azon eljárást, amelyet az 1980. évi Hágai Egyezmény 8. cikkének első bekezdése és harmadik bekezdése f) pontja alapján indítottak, és amellyel kapcsolatban még nem hoztak jogerős határozatot abban a tagállamban, amelybe egyik szülője az említett gyermeket jogellenesen elvitte.

A költségekről

- 71 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 15. cikkét**

a következőképpen kell értelmezni:

egy szülői felelősséggel kapcsolatos ügy érdemi elbírálására az e rendelet 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező tagállami bíróság kivételes jelleggel kérheti ezen ügynek az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt áttételét azon tagállam bíróságához, ahová az egyik szülő jogellenesen elvitte a gyermeket.

- 2) A 2201/2003/EK rendelet 15. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

a szülői felelősségre vonatkozó ügy érdemi elbírálására joghatósággal rendelkező tagállami bíróság azon lehetősége, hogy ezen ügy valamely más tagállam bíróságához való áttételét kérje, kizárólag az e rendelkezésben kifejezetten felsorolt feltételeknek van alárendelve. Az egyrészt az ügy elbírálására alkalmasabb, ez utóbbi tagállamban lévő bíróságra, másrészt pedig a gyermek mindenképp felett álló érdekére vonatkozó feltételek vizsgálata során az első tagállam bíróságának figyelembe kell vennie e gyermek visszavitelére irányuló azon eljárást, amelyet a gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában, 1980. október 25-én kötött egyezmény

8. cikkének első bekezdése és harmadik bekezdése f) pontja alapján indítottak, és amellyel kapcsolatban még nem hoztak jogerős határozatot abban a tagállamban, amelybe egyik szülője az említett gyermeket jogellenesen elvitte.

Aláírások